

**ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA
w WARSZAWIE**

z dnia .....

**w sprawie zezwolenia na czynności podlegające zakazom w stosunku
do bobra europejskiego (*Castor fiber*)**

Na podstawie art. 56a ust. 1, ust. 2 pkt 2 i ust. 4 w związku z art. 52 ust. 1 pkt 1, 2, 6, 10, 11, 12 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 i 1936 oraz z 2016 r. poz. 422) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Zezwala się, na okres trzech lat od dnia wejścia w życie zarządzenia, na czynności podlegające zakazom w stosunku do bobra europejskiego (*Castor fiber*) - zwanego dalej „bobrem”, polegające na:

1) umyślnym płoszeniu, niepokojeniu i zabiciu do 648 osobników na terenie województwa mazowieckiego, w powiatach:

- a) kozienickim, gmina Gniewoszków (do 60 osobników),
- b) lipskim, gmina Ciepiałów (do 97 osobników) i Lipsko (do 97 osobników),
- c) przysuskim, gmina Wieniawa (do 74 osobników),
- d) radomskim, gmina Jedlińsk (do 100 osobników), Kowala (do 54 osobników), Przytyk (do 96 osobników) i Zakrzew (do 70 osobników),

— znajdujących się w terenach obwodów łowieckich nr: 557, 558, 565, 596, 597, 603, 604, 614, 613, 619, 612, 618, 609, 575, 576, 580, 592, 593, 543, 544, 545, 561, 562, 574, 585, 590, 599, 553, 568, 569, 575, położonych na terenie Zarządu Okręgowego Polskiego Związku Łowieckiego w Radomiu;

2) przetrzymywaniu, posiadaniu, zbywaniu, oferowaniu do sprzedaży, wymiany, darowiznie lub transporcie, wywozie poza granicę okazów zabitych osobników.

§ 2.

1. Zezwolenie, o którym mowa w § 1 pkt 1, dotyczy umyślnego płoszenia, niepokojenia przy użyciu wszystkich metod, które skutecznie i bez zagrożenia dla zdrowia bobra zmuszą zwierzę do wyjścia z miejsca jego przebywania oraz zabicia przez bezpośredni odstrzał z broni myśliwskiej do 648 osobników bobra przez członków Polskiego Związku Łowieckiego, o których mowa w § 3 ust. 3, w miejscach, w których bobry powodują znaczące szkody poprzez podtapianie gruntów oraz niszczenie płodów i upraw rolnych, infrastruktury technicznej i innych rodzajów mienia.

2. Odstrzału bobrów należy dokonywać w okresie od 1 października do 28 lutego, przez całą dobę.

3. Odstrzał należy wykonać w taki sposób, aby wyeliminować całe stanowisko bobra, w celu uniknięcia rozproszenia się lokalnych populacji i tym samym braku skuteczności odstrzału.

§ 3.

1. Podmiotem odpowiedzialnym za wykonanie czynności, których dotyczy zarządzenie jest Zarząd Okręgowego Polskiego Związku Łowieckiego w Radomiu.

2. Podmiot, o którym mowa w ust. 1, wyda upoważnienie właściwemu kołu łowieckiemu do dokonania odstrzału bobrów na dzierzawionych obwodach łowieckich.

3. Koło łowieckie, o którym mowa w ust. 2, wydając imienne upoważnienia myśliwym, upoważni ich do dokonania odstrzału liczby bobrów określonej przez Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego, z uwzględnieniem limitów wskazanych w § 1 pkt 1.

4. Osoby, o których mowa w ust. 3, muszą posiadać wiedzę z zakresu ochrony gatunkowej bobra i zasad postępowania przy ograniczaniu liczebności populacji bobrów oraz doświadczenie, a także potencjał techniczny do wykonania czynności, o których mowa w § 2 ust. 1.

§ 4

1. W terminie do dnia 15 stycznia każdego roku następującego po wejściu w życie zarządzenia podmiot, o którym mowa w § 3 ust. 1, obowiązany jest do złożenia Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Warszawie sprawozdania z wykorzystania zezwolenia, o którym mowa w § 1 pkt 1 i 2.

2. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, powinno zawierać:

- 1) informację o podmiocie, który wykonywał czynności, których dotyczy zarządzenie;
- 2) informację o spełnieniu warunków, o których mowa w § 2 ust. 3;
- 3) numer obwołu łowieckiego;
- 4) możliwie najdokładniejszą lokalizację miejsc wykonania czynności, o których mowa w § 2 ust. 1;
- 5) datę i porę dnia pozyskania osobnika / osobników;
- 6) liczbę pozyskanych osobników oraz ich płeć (samiec, samica), wiek (osobnik młody, osobnik dorosły), umaszczenie (czarne, brązowe) masę ciała (kg).

§ 5.

1. Odstrzelone bobry stanowią własność myśliwego, dokonującego odstrzału, jako częściowa rekompensata kosztów pozyskania.

2. Zezwolenie, o którym mowa w § 1 pkt 2, po upływie okresu obowiązywania zarządzenia, staje się bezterminowe.

§ 6.

Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia.

*Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska w Warszawie*

Arkadiusz Siembida

UZASADNIENIE

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie w sprawie zezwolenia na czynności podlegające zakazom, w stosunku do bobra europejskiego (*Castor fiber*) – zwanego dalej „bobrem”, wykonuje delegację zawartą w art. 56 a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 i 1936 oraz z 2016 r. poz. 422). Przepis ten stanowi, że regionalny dyrektor ochrony środowiska może zezwolić na obszarze swojego działania, na czas określony, nie dłuższy niż 5 lat, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, m.in. w stosunku do bobra, na czynności podlegające zakazom określonym w art. 52 ust. 1 powyższej ustawy, oraz wymienionym w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2014 r. poz. 1348).

Bóbr europejski został wymieniony pod poz. 5 – załącznika nr 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt i jest gatunkiem objętym częściową ochroną prawną. Obserwowany w ostatnim dziesięcioleciu wzrost działalności środowiskowej bobrów, obok pozytywnych efektów w postaci tworzenia nowych wilgotnych i bagiennych siedlisk, a także małych zbiorników retencyjnych, przyczynił się również do powstawania coraz większych szkód w gospodarce człowieka. Terenami szczególnie narażonymi na szkodliwą działalność bobrów są obszary wokół cieków wodnych i wód stojących, gdzie zwierzę to znajduje dogodne warunki siedliskowe. Obwałowania wzdłuż cieków i wód oraz inne urządzenia hydrotechniczne wpływające na stan bezpieczeństwa powodziowego doznają istotnych uszkodzeń ze strony bobrów. Stała obecność wody oraz bazy żerowej w postaci drzew i krzewów są podstawowymi czynnikami warunkującymi obecność tych zwierząt na opisywanych terenach. Z uwagi na niską aktywność ludzi, miejsca te stwarzają doskonałe warunki dla funkcjonowania bobrów. Wyrządzane szkody dotyczą:

- grobli stawowych i obwałowań zbiorników wodnych gdzie bobry kopią nory;
- łąk i pastwisk ulegających degradacji w wyniku długotrwałego zalegania wody oraz kopanych nor w gruncie;
- zgryzanych zadrzewień wzdłuż cieków wodnych.

Podobna sytuacja ma miejsce w brzegach cieków wodnych (szczególnie na uregulowanych odcinkach), gdzie uszkodzenie skarp prowadzi do deformacji koryt. Na rzekach bobry budują tamy, których celem jest piętrzenie wody w celu stworzenia odpowiednich dla nich warunków siedliskowych. Działalność ta prowadzi do utrudnień w przepływie wód, zwiększając tym samym zagrożenie podtopieniami. W wyniku bytowania bobrów zagrożone jest także prawidłowe funkcjonowanie, a tym samym bezpieczeństwo jazów wodnych, przepustów, mostów wiaduktów, a także zapór zbiorników wodnych. Urządzenia wodne, uszkodzone bądź niesprawne wskutek funkcjonowania bobrów stanowią zagrożenie dla zdrowia i bezpieczeństwa powszechnego, co wymaga podejmowania przez właścicieli i zarządców nieustannych działań naprawczych generujących wysokie koszty.

Celem niniejszego zarządzenia jest przede wszystkim ograniczenie szkód wyrządzanych przez omawiany gatunek we wspomnianych wcześniej urządzeniach wodnych, za których stan odpowiadają ich właściciele, zarządcy i dzierżawcy. Umożliwienie wykonywania czynności zakazanych w stosunku do omawianego gatunku przyczyni się do ograniczenia strat materialnych spowodowanych zalaniem gruntów rolnych, zniszczeniem grobli w stawach hodowlanych i stratami w rybostanie; bezpiecznego użytkowania gruntów i wypasu zwierząt gospodarskich na terenach przyległych do cieków wodnych. Podjęcie czynności wskazanych w zarządzeniu przyczyni się do ograniczenia szkód wyrządzonych przez ten gatunek oraz przełoży się na sprawne działanie urządzeń wodnych, a tym samym zmniejszenie ryzyka podtopień i powodzi.

W opracowaniach dotyczących bobra podaje się teoretyczną wielkość populacji bobra europejskiego w Polsce zapewniającą jego zachowanie we właściwym stanie ochrony. Wielkość krajowej populacji, stanowiąca optymalną ilość rodzin, gwarantującą ciągłość reprodukcyjną populacji, może wynosić 3529 stanowisk bobrowych. Przyjmując, że w Polsce średnia liczebność stanowiska bobrów wynosi około 3,7 osobników, szacunkową wielkość populacji zapewniającą jej stabilność i zachowanie we

właściwym stanie ochrony można określić na ok. 13 057 osobników. Opisujący gatunek już dawno przekroczył tę wartość i wykazuje bardzo silny wzrost populacji. Według danych GUS w roku 2000 na terenie Polski populacja bobra wynosiła 24 464 osobników, w 2010 r. 68 993 osobników, a w 2013 już 96 658 osobników. Tendencję znacznego wzrostu populacji bobra na terenie województwa mazowieckiego potwierdzają obserwacje własne poczynione przez pracowników Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie. Doszło do przegęszczenia populacji, co objawia się zajmowaniem suboptymalnych siedlisk i dotychczas uważanych za nieodpowiednie dla egzystencji tego gatunku. Osobniki zasiedlają płytkie rowy melioracyjne, małe oczka wodne wykopane w ogrodach przydomowych, kanały przebiegające wzdłuż ruchliwych szlaków komunikacyjnych czy też przydrożne rowy i nasypy.

Brak naturalnych wrogów dodatkowo skutkuje dalszym wzrostem populacji. Zwierzęta powodują obecnie duże straty gospodarcze. Analiza zgłaszanych wniosków przez poszkodowanych do oszacowania i wypłaty odszkodowania za szkody powodowane przez bobry potwierdza wzrost strat gospodarczych. W 2009 roku liczba wypłaconych odszkodowań na terenie województwa mazowieckiego wyniosła 297 zgłoszeń, a w 2015 roku osiągnęła liczbę 1215 zgłoszeń, co daje ponad czterokrotny przyrost szacowanych zgłoszeń. Wartość wypłaconych odszkodowań w analizowanych czasie wzrosła ponad 6,8 razy, tj. od kwoty 855 417,00 zł w 2009 roku do 5 863 430,72 zł w 2015 roku. Informacje te świadczą o ciągłym dynamicznym wzroście populacji bobra w województwie mazowieckim, czego skutkiem jest ilość wyrządzanych szkód w różnych rodzajach mienia.

Warto podkreślić, iż przeniesienie bobrów, jak wynika z opracowania „*Bóbr – inżynier środowiska*” (2013., P. Janiszewski, Daunpol Sp. Z o.o., Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie) jest mało skuteczne, wiąże się z dużymi kosztami przesiedlenia oraz z trudnością znalezienia nowego, dogodnego siedliska dla schwytanych osobników. Ten sposób sprawdza się jedynie w indywidualnych przypadkach, a stanowiska z których odławiane były bobry są w niedługim czasie zasiedlane przez nowe osobniki z lokalnej populacji. W niniejszej sprawie brak jest rozwiązań alternatywnych w stosunku do celu jaki założono. Rozwiązania alternatywne, takie jak np. przemieszczenie lub niszczenie tam, nor, żeremi bobrów nie prowadzą do trwałego rozwiązania problemu. Ponadto w przypadku bobra, który jest objęty częściową ochroną gatunkową dopuszcza się możliwość redukcji populacji co wynika z definicji ochrony gatunkowej zawartej w art. 5 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody, która brzmi „*ochrona częściowa – ochronę gatunków roślin, zwierząt i grzybów dopuszczającą możliwość redukcji liczebności populacji oraz pozyskiwania osobników tych gatunków lub ich części*”.

W kontekście powyższego, eliminacja bobrów w ilości wskazanej niniejszym zarządzeniem będzie skutkować ograniczeniem populacji gatunku maksymalnie o ok. 16 %. Rozłożenie wykonywania czynności na okres 3 lat, spowoduje osłabienie jego oddziaływania na populację i nie będzie ono szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony populacji bobra na terenie województwa mazowieckiego. Ograniczenie populacji bobrów w gminach wskazanych w niniejszym zarządzeniu nie wpłynie również znacząco negatywnie na cele ochrony obszarów Natura 2000, ponieważ miejsca wskazane do wykonania czynności zakazanych (zabijania) w zarządzeniu położone są poza granicami obszarów Natura 2000 w których bóbr jest przedmiotem ochrony. Biorąc pod uwagę powyższe zostaną zachowane warunki określone w art. 56 a ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie przyrody.

Projekt przedmiotowego zarządzenia został pozytywnie zaopiniowany przez Regionalną Radę Ochrony Przyrody w Warszawie, co znalazło swoje odzwierciedlenie w wynikach głosowania elektronicznego (GE....) w dniach ..... (WPN-I-0021.....2016.AA).

Projekt niniejszego zarządzenia uzyskał uzgodnienie Wojewody Mazowieckiego – pismo znak: ..... z dnia .....2016 r.

Wejście w życie niniejszego zarządzenia nie spowoduje dodatkowych obciążeń dla budżetu Państwa, może natomiast wpłynąć korzystnie, m.in. poprzez zmniejszenie wysokości nakładów na utrzymanie, remonty i zabezpieczenie urzędzeń istotnych dla zapewnienia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego oraz zmniejszenie wysokości wypłaconych odszkodowań.